

O vaření guláše

Není to tak dávno, co jsem se víceméně jako řidič ocitl na jednom zvláštním setkání. Na takzvaném kolokviu se sešli rodiče a příbuzní chlapců /tento konkrétní program byl zaměřen pouze na chlapce ne na dívky/, kteří měli problémy s drogami. Řekněme velké problémy s drogami a jinými patologickými závislostmi. Ale pozor, žádní začátečníci! Byly to bolestné případy plné zoufalství, případy až po okraj naplněné bezbřehou beznadějí. Nejčastěji rodiče – ale třeba i sourozenci hledali cestu, jak těmto chlapcům pomoci. Bylo znát, jak právě oni vnitřně cítí, že se neodvratně blíží katastrofa. Cítili, jak se jim ten, kterého milovali, stále vzdaluje do bezedné propasti a trnuli hrůzou, že z ní už pro něho nebude cesty zpět.

Na takovýchto setkáních si vzájemně sdělovali, jak případ jejich dětí nebo bratrů postupuje a v prožitém utrpení druhých hledali sdílením posilu a současně – často s hrůzou – srovnávali, jaká je v porovnání s jinými jejich situace. Nad tím vším se velmi často vznášela někdy vyslovená, někdy spíše tušená otázka: proč Bůh nezasáhne? Proč to nechává zajít tak daleko? Proč neslyší naše zoufalé prosby, proč je k nim hluchý, proč nevidí naše utrpení? Nevnímá, že On je jediným řešením těchto našich problémů, které nám dávno přerostly přes hlavu? Neuvědomuje si snad, že naše sázka na Něj je zoufalá hra vabank, naše poslední šance? Buď On anebo už nic. A zaznívala stále stejná slova: „Modlíme se, prosíme, a nic. Bůh je (už) naše poslední naděje, ale jakoby nás neslyšel. Sami už nevíme jak dál.“

Uvědomil jsem si, jak kdesi hluboko v nás je přítomen tento pocit. Bůh vidí, Bůh slyší, ale nekoná. My prosíme – On mlčí. On mlčí a my nerozumíme. My nerozumíme, proč mlčí. Bylo to tak intenzivní, že jsem se k tomu musel doma vracet stále znova a znova. Jak je to? Skutečně Bůh neslyší? Skutečně mlčí? S tvrdošíjnou neoblomností se mi vracely ty zoufalé příběhy a znovu se mi vybavovaly ty ztrápené obličeje plné zoufalství a beznaděje. Pak mne napadl jeden přírůstek.

Když jsem studoval chemii ve Valašském Meziříčí, měli jsme jako součást výuky i laboratoře. V nich jsme připravovali různé sloučeniny. Zjednodušeně řečeno: roztok A se smísil s roztokem B a vznikla sloučenina C. Jistě o tom máte podobnou představu. Klíčové bylo, jestli oba roztoky, které jste smísili, spadaly do ranku anorganické nebo organické chemie. Pokud šlo o anorganickou chemii, nemuseli jste se takříkajíc o nic starat, sloučenina C vznikla téměř okamžitě. Horší to bylo ve cvičeních organické chemie. Abyste získali sloučeninu C, museli jste směs roztoků A a B dodatečně stále míchat, zahřívat, potřásat jimi a všelijak jim „podkuřovat“, aby se věc hnula kupředu, ale hlavně museli jste čekat. Protože ale v šestnácti každý člověk sežral všechnu moudrost světa a protože v šestnácti je každý člověk strašně, ale opravdu strašně chytrý (pamatujete se, že), pokoušeli jsme se svůj vyzrálý a jedině správný názor prezentovat vedoucímu laboratorních cvičení – což byl mladý, čerstvý inženýr – v neformálním rozhovoru, aby bylo vidět a aby i on viděl, jak my do všeho vidíme.

„Ta organická chemie je ale blbost“, kázali jsme s notnou dávkou suverenity. „Když něco chcete připravit, abyste u toho vystál důlek. To v anorganice dáte jednoduše látky dohromady a máte vystaráno.“ Podle našeho tehdejšího rozhledu se k tomu nedalo nic dodat. Tomu se zkrátka nedalo odporovat. To byla fakta tvrdě ověřená šestnácti lety intenzivního života. Ale – jak se u nás říká, prodali jsme i shnilé. Chlapec o pár let starší než my nám totiž vysvětlil jednu zásadní věc. (Mimoходом, kdyby nám bylo čtyřiašest jako bylo jemu, přišli bychom na to při své přirozené inteligenci sami i bez něj.) Řekl nám : „Ale hoši, to nejde. UVědomte si, prosím, že

organická chemie je chemií života. Kdyby byl život založen na chemii anorganické, celý bychom ho prožili třeba za deset minut, nebo za půl hodiny. A to by se vám asi nelíbilo.“ Sklapli jsme a šli jsme míchat, zahřívát, potřásat a všelijak „podkuřovat“ těm našim reakcím života.

Napadla mne možná spojitost. Chemie Boží je chemií života – života věčného. Nelze ji uspěchat. Nelze očekávat, že „proběhne“ ihned po zavolání, ihned po smíchání modlitby a touhy po splnění. I ona vyžaduje svůj čas.

Také se mi v té souvislosti vybavila jiná vzpomínka. Můj bratranec Pepa byl snad větší půlku život vážně nemocný a strávil hodně času v nemocnici. Při jeho vrozené činorodosti bylo jasné, že čas tam strávený neproleží jen tak všimaje si pouze hemžení nemocničního ženského personálu. Vyprávěl mi, jak jednou ležel s nějakým šéfkuchařem a jak se na něm pokoušel za tu dobu, co tam spolu byli, vymámit různé kuchařské grify. – Tady se musím omluvit všem profesionálním kuchařům a výborným kuchařkám, pro které budou následující řádky – podle toho v jakém podniku pracují – buď nošením sov do Athén, nebo dříví do lesa.

Abychom si ale nejprve vyjasnili pojmy, musím udělat malou odbočku. Jako malý čtrnáctiletý chlapec jsem s maminkou chodil za tetou a strýcem Ševcovými, kteří v té době vedli ve Březnici hospodu. My jsme sedávali vzadu v malé kuchyňce, maminka debatovala s tetou, strýc obsluhoval v šenku a já jsem – místy s otevřenou pusou – poslouchal. Tu a tam za námi nakoukl strýc, a buď se krátce zapojil do debaty, nebo tlumočil přání nějakého hosta, který chtěl nejčastěji kávu, ohříváček nebo jídlo. Jídel na výběr nebylo mnoho. Já tedy pamatuji pouze tři: párek, salám s cibulí a octem nebo guláš. A právě kvůli tomu guláši vás tady zdržuji. Guláš sestával zpravidla ze čtyř krychliček vepřového masa, které se umístily na střed talíře a přelily se ne příliš vábnou kašovitou hmotou červené barvy. Aby tato lahůdka dostala vábnější vzhled, používala teta takzvaný ‚glanc‘. Glanc byla paprika vzpěněná na sádle. Sádlo tím získalo temně červenou rudou hlubokou barvu. Glanc se potom lžící – stačila jedna nebo dvě – vylil na a kolem masa a strýc mohl servírovat.

Zpátky k Pepovi. Jediný grif, co mi od kuchaře vyzradil, byla právě správná příprava guláše. Aby guláš získal přirozený glanc, je třeba jej nejméně půl hodiny vařit. Kdyby hrozilo, že se maso rozvaří, musí se scedit a pokračovat ve varu tak, aby se dosáhlo předepsané doby varu tedy půl hodiny.

Napadlo mne, že možná i Bůh pracuje s našimi životy, podobně jako by to byl guláš. Guláš, který nebude nastavovat lžičkou glancu, ale bude tvořit skutečný glanc, který se vyvaří z nejhlubšího nitra našich životů dlouhým, někdy bolestným a zdánlivě beznadějným varem. Varem, jehož délku – má-li se dosáhnout kýženého výsledku – nelze zkrátit. Možná i Bůh potřebuje čas, aby z nás, z našich životů vyvařil ty nejlepší, nejcennější a nejchutnější šťávy. Možná potřebuje čas, aby náš život získal ten nejcennější a nejvzácnější glanc, aby náš život nebyl nevábným, ale aby se stal přitažlivým, chutným a požitelným. Vždyť i některé houby je třeba určitou dobu vařit, mají-li ztratit svou jedovatost nebo nepoživatelnost a stát se jedlými ba chutnými.

Budeme-li se někdy trápit a zoufat a trávit hodiny a hodiny na modlitbách tak dlouho, až se nám bude zdát, že nás nikdo neslyší, že našich proseb nikdo nedbá, vzpomeňme si, prosím, že možná je to tím, že právě teď žijeme zvláštní chemii, chemii života, kde není všechno o překot, na zavolání. Uvědomme si, že možná právě ten zdánlivě nekonečný a nekončící čas je nutný k tomu, aby náš život vydal to nejcennější. Do Boží kuchyně nevidí nikdo z nás, ale možná se právě v tom okamžiku právě tou prožívanou bolestí a beznadějí stává z našeho života skutečný život stejně,

jako se bolestným varem z guláše stává skutečný chutný a vábný guláš. Dejme důvěru nejvyššímu kuchaři, on nejlépe ví, kdy je třeba vařit, kdy je třeba scedit maso, aby se varem nerozpadlo. A nebojme se, On guláš našeho života nepřipálí.

Ivan Slezák